

tipleidschendamvoorburg.nl
MEEDENKEN • MEEPRATEN

Publieke raadpleging onder de inwoners van Leidschendam- Voorburg over de Tweede Kamerverkiezingen

4 maart 2021

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Onderzoeksverantwoording	4
1.1 Methodiek	4
1.2 Leeswijzer	5
1.3 Vergelijking van respons met populatie	6
2. Resultaten	7
2.1 Tweede Kamerverkiezingen	7
3. TipLeidschendamVoorburg	26
4. Toponderzoek	27

Samenvatting

Tweede Kamerverkiezingen

Op vraag "1 In hoeverre vindt u het (on)belangrijk om uw stem uit te brengen?" antwoordt in totaal 96% van de respondenten: "(zeer) belangrijk". In totaal antwoordt 1% van de respondenten: "(zeer) onbelangrijk". Het middelste antwoord (mediaan) is: "Zeer belangrijk". Zie pagina 7.

Op vraag "2 Bent u van plan om, in tijden van een pandemie, fysiek te gaan stemmen in een stembureau?" antwoordt 77% van de respondenten: "Ja". Zie pagina 9.

Op stelling 3 'Tijdens de aankomende Tweede Kamerverkiezingen breng ik liever per brief mijn stem uit' antwoordt in totaal 30% van de respondenten: "(zeer) mee eens". In totaal antwoordt 37% van de respondenten: "(zeer) mee oneens". Het middelste antwoord (mediaan) is: "Neutraal". Zie pagina 11.

Op vraag "4 In hoeverre voelt u zich (on)veilig om te gaan stemmen tijdens de aankomende Tweede Kamerverkiezingen?" antwoordt in totaal 64% van de respondenten: "(zeer) veilig". In totaal antwoordt 15% van de respondenten: "(zeer) onveilig". Het middelste antwoord (mediaan) is: "Veilig". Zie pagina 13.

Op vraag "5 Weet u al op welke partij u gaat stemmen tijdens de Tweede Kamerverkiezingen?" antwoordt 45% van de respondenten: "Ja, op dezelfde partij als vorige keer". Zie pagina 15.

Op vraag "5.1 Wat is voor u een reden om (misschien) niet te gaan stemmen?" antwoordt 40% van de respondenten: "Andere reden, namelijk:". Zie pagina 17.

Op vraag "6 Kijkende naar de vorige Tweede Kamerverkiezingen: vindt u dat de partij waarop u heeft gestemd uw stem goed heeft gebruikt?" antwoordt 41% van de respondenten: "Deels". Zie pagina 18.

Vraag "7 Wat is voor u het meest van belang bij uw stemkeuze? kan op verschillende manieren worden geanalyseerd, namelijk: op basis van de gemiddelde score, op basis van hoe vaak een antwoord op de eerste plaats wordt gezet en hoe vaak een antwoord in de top drie wordt benoemd.

Als gekeken wordt naar de gemiddelde score, komt de volgende top drie naar voren:

1. De standpunten voor bepaalde onderwerpen (2,2)
2. De inzet van de afgelopen jaren (2,6)
3. De Partij (3,2)

Als gekeken wordt naar hoe vaak een antwoord op de eerste plek wordt gezet, komt de volgende top drie naar voren:

1. De standpunten voor bepaalde onderwerpen (46%)
2. De inzet van de afgelopen jaren (22%)
3. De aanpak van het coronavirus tot nu toe (11%)

Als gekeken wordt naar hoe vaak een antwoord genoemd wordt in de top drie, komt de volgende top drie naar voren:

1. De standpunten voor bepaalde onderwerpen (75%)
2. De inzet van de afgelopen jaren (65%)
3. De partij (46%)

Zie pagina 19.

Bij vraag "8 Welke onderwerpen zijn voor u het meest van belang bij uw stemkeuze? Geef uw voorkeur aan de hand van een top 5." kan op verschillende manieren worden geanalyseerd, namelijk: op basis van de gemiddelde score, op basis van hoe vaak een antwoord op de eerste plaats wordt gezet en hoe vaak een antwoord in de top drie wordt benoemd.

Als gekeken wordt naar de gemiddelde score, komt de volgende top zes naar voren:

1. Klimaat en duurzaamheid (4,1)
2. Economie (4,2)
3. Zorg (4,8)
4. Onderwijs (5,0)
4. Natuur en milieu (5,0)
4. Werkgelegenheid en inkomen (5,0)

Als gekeken wordt naar hoe vaak een antwoord op de eerste plek wordt gezet, komt de volgende top zes naar voren:

1. Economie (19%)
1. Klimaat en duurzaamheid (19%)
3. Aanpak van het coronavirus (11%)
4. Zorg (9%)
5. Pensioenen (5%)
5. Werkgelegenheid en inkomen (5%)

Als gekeken wordt naar hoe vaak een antwoord genoemd wordt in de top drie, komt de volgende top vijf naar voren:

1. Klimaat en duurzaamheid (51%)
2. Economie (48%)
3. Zorg (39%)
4. Werkgelegenheid en inkomen (38%)
5. Onderwijs (33%)

Zie pagina 22.

Op vraag "9 Waar haalt u informatie vandaan om uw stemkeuze te bepalen? Kies maximaal 3 antwoorden die het meest op u van toepassing zijn." antwoordt 50% van de respondenten: "Ik zoek zelf informatie bijeen op internet". Zie pagina 25.

Dit en meer blijkt uit panelonderzoek TipLeidschendamVoorburg, waarbij 312 deelnemers zijn geraadpleegd.

1. Onderzoeksverantwoording

Onderzoek	:	TipLeidschendamVoorburg
Mediapartner	:	Het Krantje
Onderwerp	:	Tweede Kamerverkiezingen
Enquêteperiode	:	17 februari 2021 tot 1 maart 2021
Aantal vragen	:	10
Aantal respondenten	:	312
Foutmarge	:	5,5% (bij een betrouwbaarheidsniveau van 95%)
Rapportagedatum	:	4 maart 2021

Toelichting:

De *foutmarge* geeft de precisie van een gemeten percentage aan. Hoe kleiner de foutmarge, hoe preciezer het gemeten resultaat. In dit onderzoek is de foutmarge maximaal $\pm 5,5\%$.

Het *betrouwbaarheidsniveau* geeft de verwachte kans aan, dat bij herhaling van de meting onder gelijke omstandigheden, een zelfde resultaat wordt verkregen.

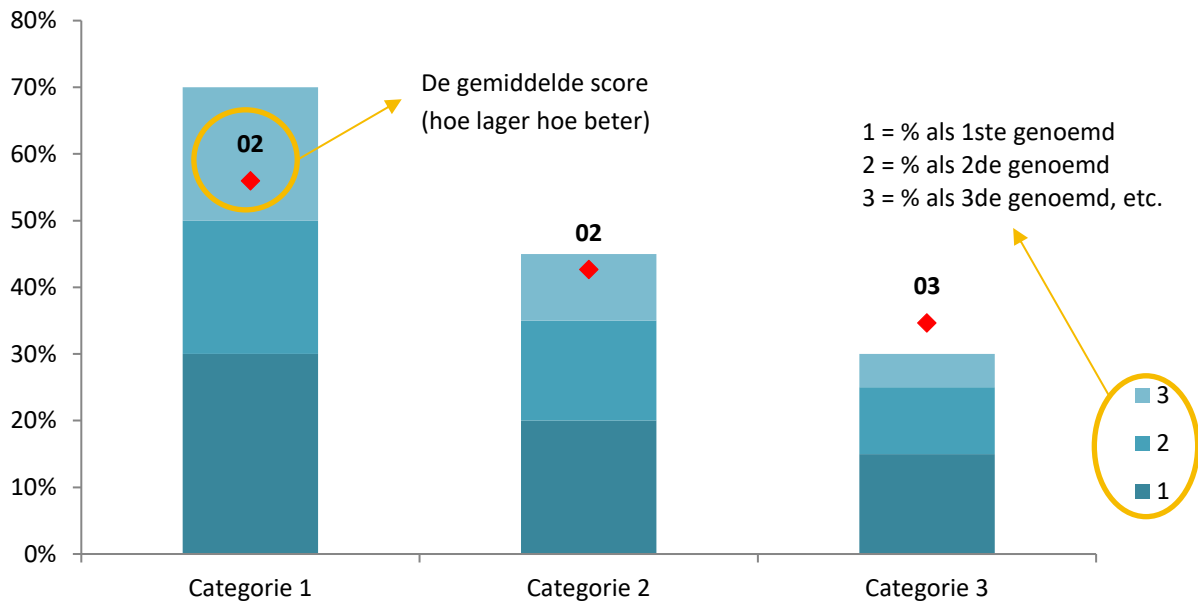
1.1 Methodiek

- De vragenlijst is opgesteld in overleg met Het Krantje.
- Op 17 februari 2021 is de enquête met een begeleidend schrijven naar de leden van het Tip-burgerpanel gestuurd.
- Op 24 februari 2021 is een herinneringsmail gestuurd.
- Alle respondenten vullen de vragenlijst anoniem in.

1.2 Leeswijzer

De toelichtingen in deze rapportage zijn de letterlijke antwoorden van de respondenten. Hier kunnen spelfouten of andere taalfouten in voorkomen.

In deze rapportage zijn rankingvragen opgenomen. Hierbij hebben respondenten een ranking aangebracht op verschillende antwoordmogelijkheden. Een leeswijzer voor deze grafieken is hieronder opgenomen.

Onder de ranking grafieken staan tabellen weergegeven. Deze tabellen laten zien hoe vaak een antwoord op welke plaats in een top 3 of top 5 is gezet. Ook is het gemiddelde cijfer per antwoordmogelijkheid opgenomen in zowel de grafiek als de tabel van een rankingvraag.

LET OP! Een laag gemiddelde betekent dat het antwoord vaak (op de eerste plaats) in de top 3 of top 5 is genoemd. Bij een top 3 is het hoogst (slechtst) mogelijke gemiddelde een 4. Bij een top 5 is dit een 6. Dit komt doordat antwoorden die niet in een top 3 worden meegenomen wel worden meegenomen in de berekening van het gemiddelde (respectievelijk met waarde 4 of 6).

1.3 Vergelijking van respons met populatie

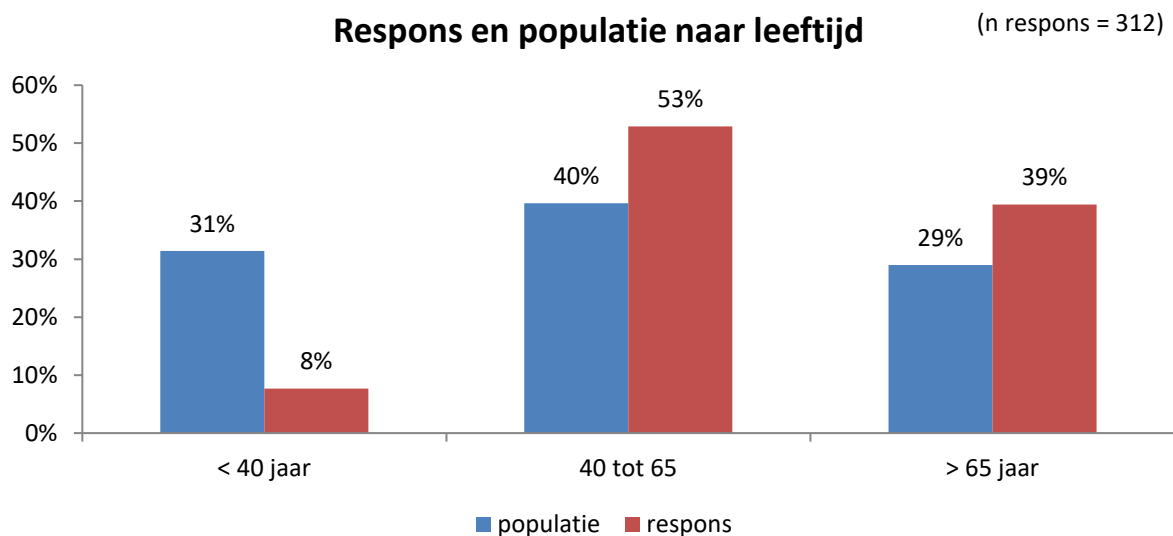
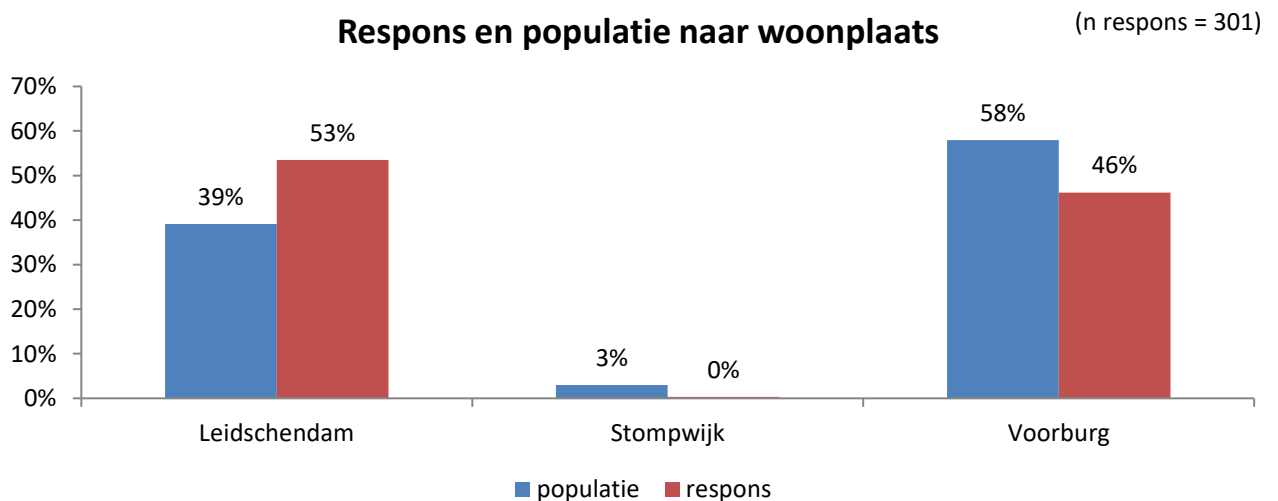
De respons wordt vergeleken met de populatie van Leidschendam-Voorburg op de volgende punten:

- Woonplaats
- Leeftijd

We zien in onderstaande grafiek de afspiegeling op basis van woonplaats en leeftijd. In de grafiek is op basis van woonplaats een oververtegenwoordiging te zien in het percentage respondenten uit Leidschendam. Ook is een ondervertegenwoordiging te zien in het percentage respondenten uit Voorburg.

Op basis van leeftijd is een ondervertegenwoordiging te zien in het percentage respondenten onder de 40 jaar. Tevens is een oververtegenwoordiging te zien in het percentage respondenten van 40 jaar en ouder.

De onderliggende waarden volgen hieronder, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de populatie (de verdeling rondom inwoners van Leidschendam-Voorburg) en de respons (de verdeling rondom de respondenten)

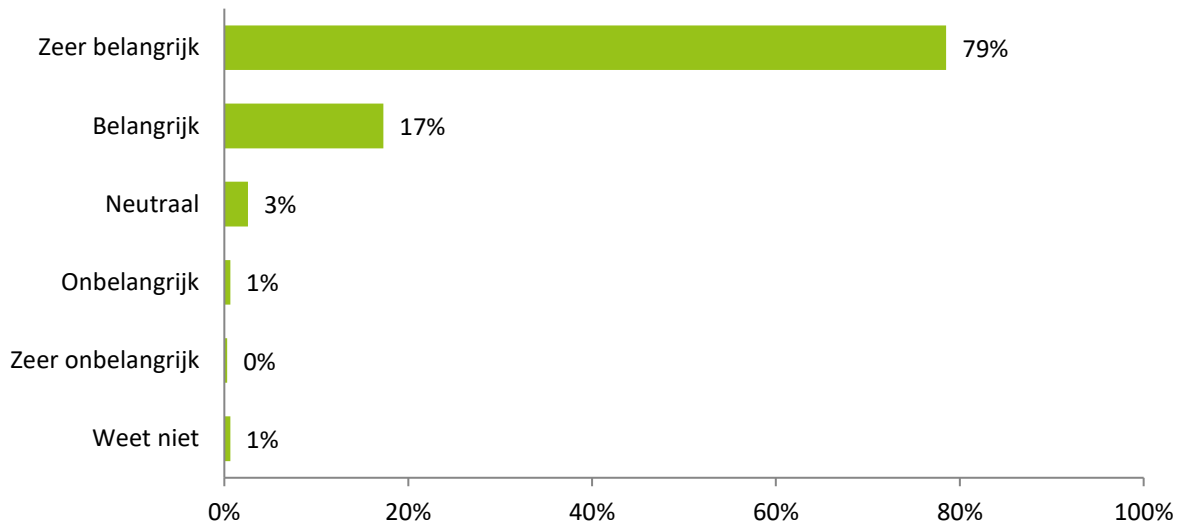
2. Resultaten

2.1 Tweede Kamerverkiezingen

Op 15, 16 en 17 maart staan de landelijke verkiezingen gepland en mogen inwoners vanaf 18 jaar hun stem uitbrengen voor een nieuwe Tweede Kamer.

1 In hoeverre vindt u het (on)belangrijk om uw stem uit te brengen?

(n=312)

Op vraag "1 In hoeverre vindt u het (on)belangrijk om uw stem uit te brengen?" antwoordt in totaal 96% van de respondenten: "(zeer) belangrijk". In totaal antwoordt 1% van de respondenten: "(zeer) onbelangrijk". Het middelste antwoord (mediaan) is: "Zeer belangrijk".

Toelichting

- Zeer belangrijk**
- Als je niet gaat stemmen, mag je later ook geen commentaar leveren.
  - De tweede kamer hoort een toezienhoudende functie te hebben, die zij onvoldoende uitofend. Ze zijn te weinig kritisch.
  - Er is hard gestreden om kiesrecht te krijgen voor iedereen. Het is ontzettend belangrijk dat we daar gebruik van maken!
  - Niet stemmen geeft aan dat je het met alles eens bent of geen interesse hebt in je leefomgeving.
  - Nooit je stem verloren laten gaan.
  - Ook al heb ik het gevoel dat er te weinig wordt geluisterd.
  - Stemmen is een democratisch voorrecht. En er is zoveel keus in ons land. Laten we daar dankbaar voor zijn.
  - Stemmen is naast een recht in mijn optiek ook een plicht. We wonen godzijdank in een democratie waarin wij als burgers mede kunnen bepalen hoe onze maatschappij gevormd wordt en waarin we zelf kunnen bepalen wat we belangrijk vinden. Daartoe kiezen wij onze volksvertegenwoordigers. Als je niet stemt, laat je het daarmee over aan anderen om te bepalen hoe jouw leven eruit moet zien, wat jij belangrijk moet vinden en hoe je moet leven.
  - Stemmen is niet alleen een democratisch recht, maar eigenlijk ook een plicht. We kiezen immers onze volksvertegenwoordigers die belangrijke belangenafwegingen moeten maken die ons allen raken.

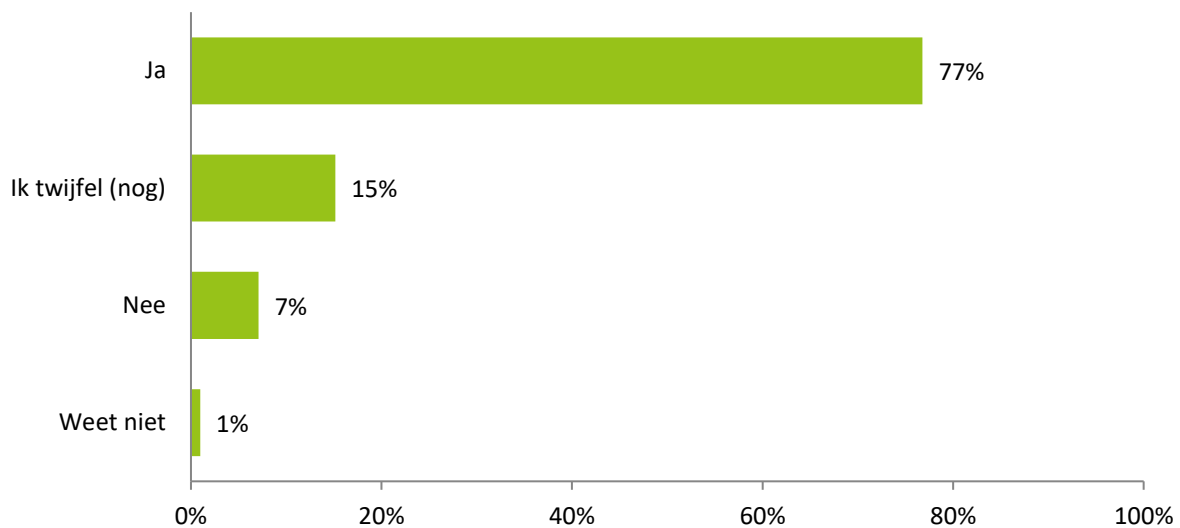

- Tegen het liberale beleid stemmen
  - Vindt stemmen altijd belangrijk, kan de partij stemmen waarvan ik het meest verwacht en die bij mij past. Vervolgens hoop je dan dat de coalitie die er uiteindelijk uitrolt, daar het meeste van voor elkaar kan krijgen.
  - Zeker in dit soort tijden van crisis is het behoud van onze democratie van groot belang. Hoe sterker we onze stem laten horen, hoe kleiner de kans op toestanden zoals in de Verenigde Staten.
- Belangrijk
- We hebben een kansje om ander beleid te kiezen. Hopelijk ook goede nieuwe bestuurders.
- Neutraal
- Ik heb me nog nooit verbonden gevoeld met ook maar 1 partij, dus ik vind stemmen daardoor niet heel belangrijk.
- Weet niet
- Ik heb de Franse nationaliteit dus mag niet stemmen

Ondanks de coronapandemie gaan de Tweede Kamerverkiezingen door. Normaal kunnen de kiezers hun stem uitbrengen in het stembureau. Echter kan de coronapandemie sommige mensen ook afschrikken om hun stem fysiek uit te brengen in een stembureau. Daarom mogen 70-plussers dit jaar per brief hun stem uitbrengen voor de Tweede Kamerverkiezingen.

2 Bent u van plan om, in tijden van een pandemie, fysiek te gaan stemmen in een stembureau?

(n=310)

Op vraag "2 Bent u van plan om, in tijden van een pandemie, fysiek te gaan stemmen in een stembureau?" antwoordt 77% van de respondenten: "Ja".

Toelichting

- Ja
- Aangezien briefstemmen voorbehouden is aan 70-plussers, ik niet tot die categorie behoor, niet van plan ben om middels een volmacht van anderen te vragen om een stem uit te brengen die niet aansluit bij of mogelijk zelfs indruist tegen hun politieke voorkeur, is dat de enige keuze als ik mijn stem niet verloren wil laten gaan.
  - Ben nog jong, dus mag niet per brief
  - Ben nog te jong om het per brief te doen
  - Er is toch geen andere optie?
  - Er wordt vast afstand gehouden, bovendien ben ik gevaccineerd.
  - Ik ben stembureau medewerker dus logisch toch!
  - Ik ben stembureau lid
  - Ik ga ook naar de supermarkt dus kan ik ook naar het stembureau
  - Ik heb het nog nooit druk ervaren in het stembureau. In de supermarkt is het drukker.
  - Ik verkeer in de luxe positie dat ik al gevaccineerd ben. Voor mezelf zie ik dus nauwelijks nog een gezondheidsrisico. Maar ook als dat niet het geval was geweest was ik fysiek gaan stemmen. Je kunt zelf door voorzichtig te zijn en na te denken bij wat je doet (mondkapje, afstand houden, handdesinfectie) zelf heel veel problemen voorkomen.
  - Mits alternatieven niet beschikbaar zijn
  - Om het aantal stemmen te vergroten is een meerdere keuze mogelijkheid aan te raden zoals via internet, brief of fysiek

- Verwacht een lage opkomst met spreiding over 3 dagen + poststemmen, dus het zal niet druk zijn.

Ik
twijfel
(nog)

- Ben nog te "jong" met mijn 66, maar heb een toch wel kwetsbare gezondheid
- Gezien mijn leeftijd is het verstandiger om per brief te stemmen maar het fysiek stemmen zou ik wel missen!
- Het ligt eraan of het vaccineren een beetje opschiet.
- Ik denk dat ik het een keer oversla. Het is een onnodig risico om te nemen.

Nee

- Ik ben 73 en ga per brief stemmen
- Ik loop als risicogroep voor Corona risico als ik naar een stemhokje moet
- Mag nie
- Omdat ik niet in Nederland zal zijn op dat moment zal ik mijn moeder machtigen, als ik in Nederland zou zijn zou ik fysiek gaan stemmen
- Per brief
- Waarom alleen per brief voor 70 plussers? Ik wil niet in een kleine binnenruimte stemmen. Dus graag per brief of buiten stemmen

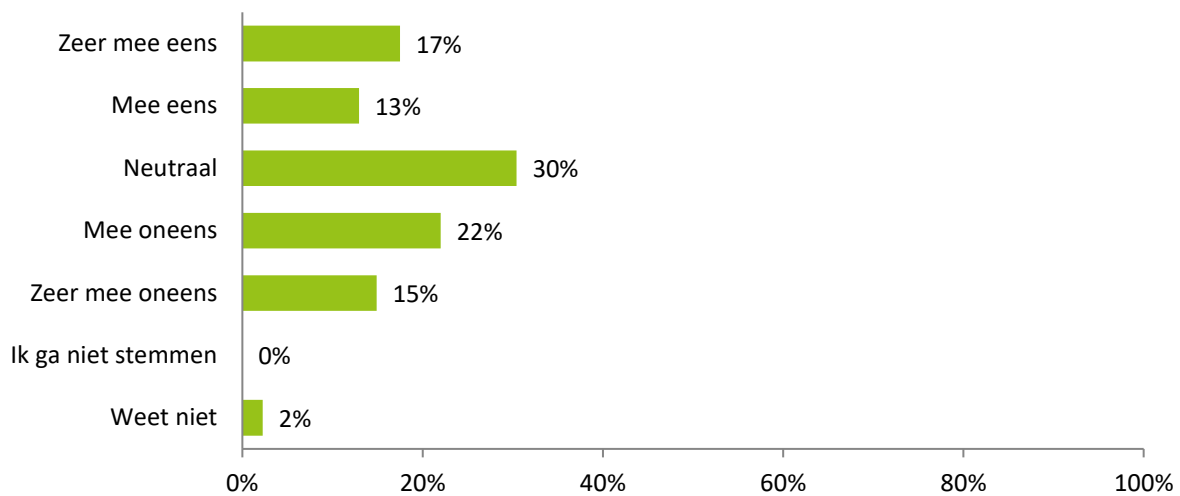
Weet
niet

- Alleen als het Corona proof kan. Dan graag

3 'Tijdens de aankomende Tweede Kamerverkiezingen breng ik liever per brief mijn stem uit'

(In welke mate bent u het (on)eens met bovenstaande stelling?)

(n=309)

Op stelling 3 antwoordt in totaal 30% van de respondenten: "(zeer) mee eens". In totaal antwoordt 37% van de respondenten: "(zeer) mee oneens". Het middelste antwoord (mediaan) is: "Neutraal".

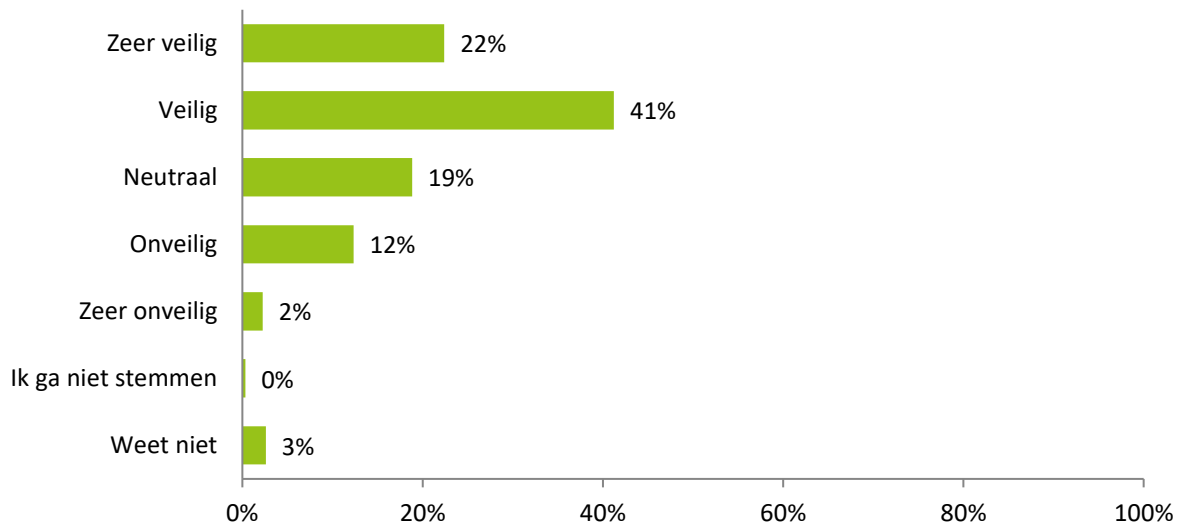
Toelichting

- Zeer mee eens**
  - Ik ben niet in Voorburg op die data.
  - Per brief stemmen moet ook kunnen voor andere risicogroepen of zij die streng de maatregelen volgen voor eigen veiligheid of die van hun dierbaren
  - Ze hebben 1 jaar de tijd gehad om dit voor meer mensen dan alleen de 70+ ers.
- Mee eens**
  - Misschien moet ik maar wat voorzichtig zijn. Nu de mogelijkheid van per brief stemmen geboden wordt, grijp ik die kans maar aan.
- Neutraal**
  - Als je moeilijk ter been bent, kan ik me voorstellen dat het moeilijk is naar een stembureau te gaan en dan is per post stemmen prima,.
  - Als je niet mobiel bent of bang bent voor corona, zou je zeker per post moeten kunnen stemmen.
  - Ga ervan uit dat er gepaste maatregelen zijn genomen en ga fysiek stemmen.
  - Ik vertrouw stemmen per brief en vind dit een goed alternatief ook al zou ik er zelf geen gebruik van maken
  - Niet persé.
Maar als je wilt dat fysiek stemmen echt veilig is zou de optie zou nu voor iedereen beschikbaar moeten zijn. Je wilt immers dat mensen bij klachten thuisblijven.
  - Per brief is ouderwets. Onnodig anno 2021 lijkt me
- Mee oneens**
  - Ik heb er wel vertrouwen in dat stemmen veilig kan zolang het niet te druk is in een stemlokaal.
  - Je moet maar afwachten of de brief op tijd wordt bezorgd, en of hij überhaupt wel wordt bezorgd.
Met een beetje sneeuw, ijs, wind, is het verkeer al ontregeld.
  - Stemmen per brief is fraudegevoelig, omdat de briefstem door anderen dan de afzender beïnvloed dan wel ingevuld kan zijn

- Voor mij voegt dit weinig toe. Het stembureau is om de hoek en ik loop nauwelijks gezondheidsrisico
- Zeer mee
oneens
- Grotere kans dat hij kwijtraakt
  - Met de genomen maatregelen ben ik niet bang om fysiek te gaan stemmen
  - Zoals boven vermeld, heb ik het nooit druk ervaren, dus een spreiding over 3 dagen zal het alleen maar rustiger maken. Ik heb medelijden met de stembureau-medewerkers die zolang met een mondkapje op moeten zitten. Dit is zeer ongezond.
- Weet niet
- Ik mag niet stemmen
  - Komt deze wel aan? Wordt deze wel geteld? Overheid is per definitie onbetrouwbaar. Sjoemelaars.

Landelijk worden er diverse maatregelen genomen om het stemmen veilig te laten verlopen: het stemmen is verspreid over drie dagen en kan tussen 07.00 uur en 21.00 uur.

4 In hoeverre voelt u zich (on)veilig om te gaan stemmen tijdens de aankomende Tweede Kamerverkiezingen? (n=308)

Op vraag "4 In hoeverre voelt u zich (on)veilig om te gaan stemmen tijdens de aankomende Tweede Kamerverkiezingen?" antwoordt in totaal 63% van de respondenten: "(zeer) veilig". In totaal antwoordt 14% van de respondenten: "(zeer) onveilig". Het middelste antwoord (mediaan) is: "Veilig".

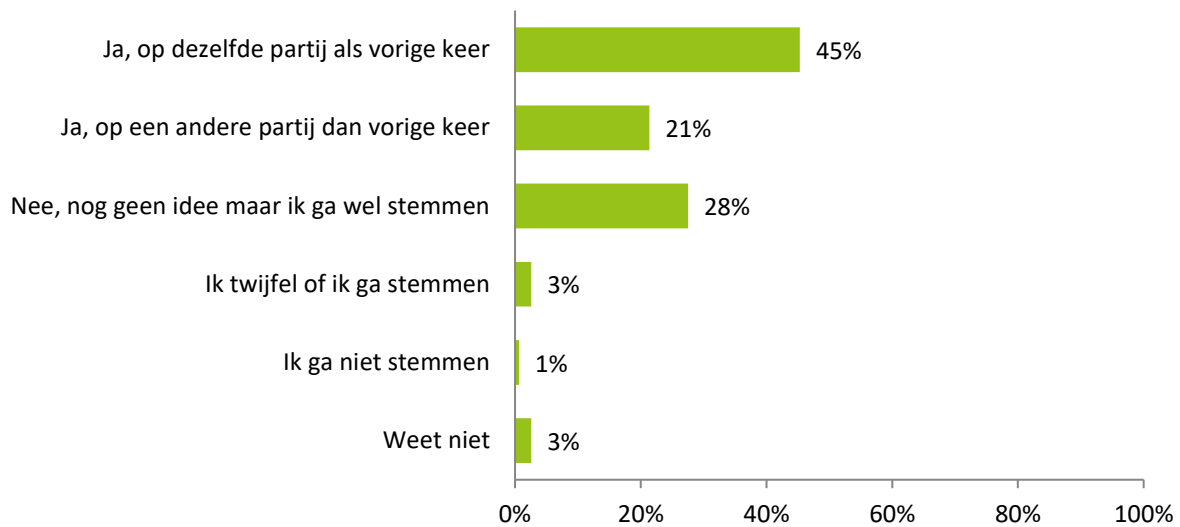
Toelichting

- Zeer veilig**
  - Ik ben relatief kort binnen en kan daarna in de buitenlucht mijn mondkapje weer afdoen en goed doorademen.
- Veilig**
  - Er worden voldoende beschermende maatregelen genomen
  - Het is niet onveiliger dan een bezoek aan een supermarkt. Als stembureau lid weet ik de maatregelen. Die zijn prima, alleen het rode potlood zou ik na ieder gebruik willen desinfecteren.
  - Zorg zelf eveneens voor de belangrijkste maatregelen wanneer ik in een openbare ruimte kom. Samen met de maatregelen ter plekke voorzie ik geen problemen
- Neutraal**
  - Hangt af van de set up van de kantoren, de frequentie van reiniging na elke stembeurt, het verplicht meebrengen van je eigen potlood om besmetting te voorkomen.
  - Ik ben mobiel, heb alle tijd, dus kan zelf bepalen op welk moment ik ga stemmen. Daarbij hoop ik wel dat ik kan vertrouwen op hulp cq aanwijzingen bij het maken van een inschatting of ik op enig moment naar binnen loop of niet. Tevens ga ik ervan uit dat de gemeente zorgt voor uitsluitend ruimtes met goeie ventilatie !
  - Wat zijn de maatregelen die getroffen gaan worden tijdens de verkiezingen?
  - Zie boven.

- Onveilig
- Alleen als ik al gevaccineerd zou zijn zou ik gaan stemmen. Dit kabinet is ook daarmee heel traag! Reden waarom ik onder alle omstandigheden voor een nieuwe coalitie moet gaan stemmen.
  - En dan net als ik kom is het wel druk. Jaja
  - Het ligt eraan of het vaccineren een beetje opschiet, en of het vaccin helpt.
  - Ik voorzie dat mensen met corona klachten toch naar het stembureau zullen komen omdat ze geen andere optie hebben om hun stem uit te brengen.
  - Maar niet onveiliger dan in een supermarkt
- Zeer onveilig
- Angst voor lange rijen, geen afstand kunnen houden, weersomstandigheden

5 Weet u al op welke partij u gaat stemmen tijdens de Tweede Kamerverkiezingen?

(n=309)

Op vraag "5 Weet u al op welke partij u gaat stemmen tijdens de Tweede Kamerverkiezingen?" antwoordt 45% van de respondenten: "Ja, op dezelfde partij als vorige keer".

Toelichting

Ja, op dezelfde partij als vorige keer	• Dat is de partij waarbij ik mij het meeste thuis voel, die bij mij past • De vertegenwoordigers van die partij delen dezelfde principes. Ze hebben zich integer en bekwaam gedragen.
Ja, op een andere partij dan vorige keer	• De optie, dat wil ik liever niet zeggen. Had hierbij moeten staan. • In ieder geval niet op een partij die meegaat in de verrechtsing en die vreemdelingenhaat voedt!
Nee, nog geen idee maar ik ga wel stemmen	• Ik vind de oppositie te braaf het kabinet volgen, dus dat wordt nog even een dobber. • Nee, ik twijfel (dit antwoord ontbreekt in de lijst)
Ik twijfel of ik ga stemmen	• Wat ik gezien en/of gehoord heb van de diverse verkiezingsprogramma 's, vind ik beneden alle pijl. Wat hebben we bijvoorbeeld geleerd van de Corona epidemie? Blijkbaar gewoon op diezelfde voet doorgaan. Klimaatbeleid? Wat nu op tafel licht is achterhaald, niet uitvoerbaar en zijn de doelstellingen van 2030 en 2050 onhaalbaar. Rutte heeft in 10 jaar een enorme puinhoop opgeleverd. Lees de verhalen maar over de diverse parlementaire onderzoeken en enquêtes, verslagen van de Rekenkamer en het afvoeren van onbekwame falende bewindslieden. • Zie boven
Weet niet	• Ik heb mijn keuze nog niet bepaald. Ik vind het dit keer wel heel lastig, met zoveel nieuwe partijen. Velen daarvan hebben op zich mijn sympathie, maar ik vermoed dat ze geen kwalitatief goede Tweede Kamer leden (kunnen) leveren. En dat is wel waar deze verkiezing om draait, de leden van de Tweede Kamer.

- Ja ik ga stemmen, maar ik houd voor mijzelf welke partij dat is en of ik daar eerder op heb gestemd
- Twijfel tussen 2 partijen

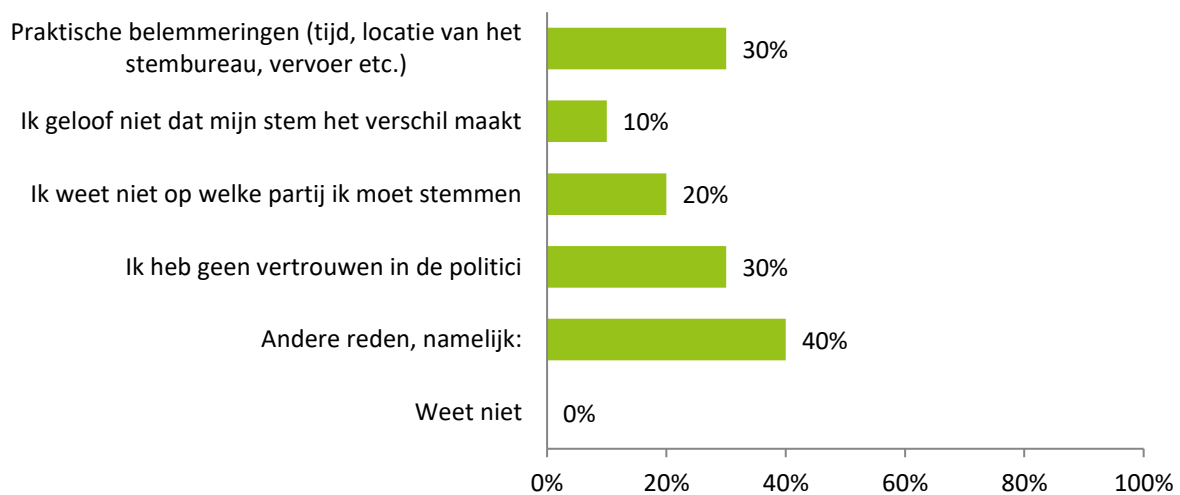
Onderstaande vraag wordt alleen getoond aan respondenten die vraag 5 met 'Ik twijfel (nog) of ik ga stemmen' of 'Ik ga niet stemmen' hebben beantwoord.

Let op: laag aantal respondenten.

5.1 Wat is voor u een reden om (misschien) niet te gaan stemmen?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

(n=10)

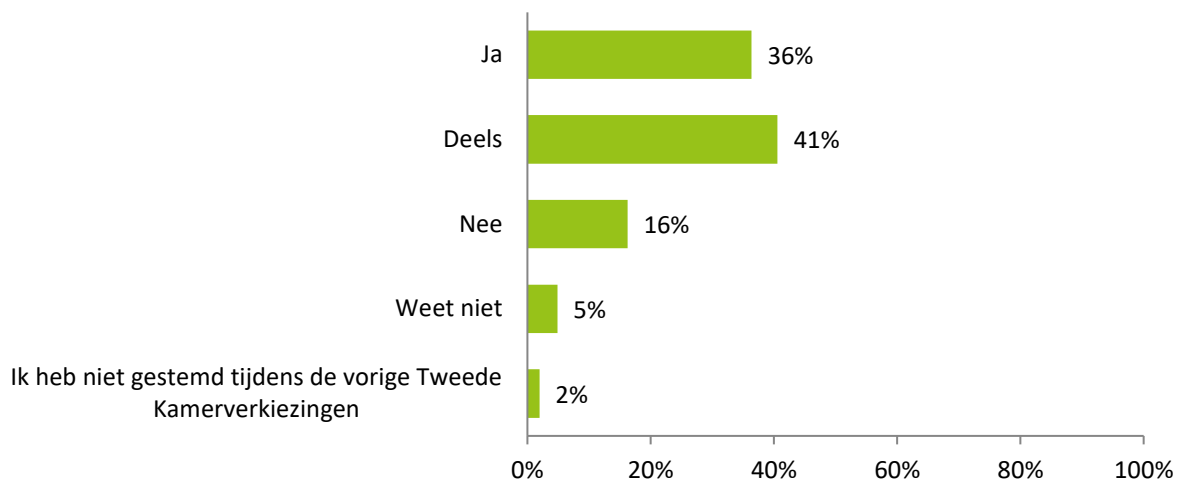
Op vraag "5.1 Wat is voor u een reden om (misschien) niet te gaan stemmen?" antwoordt 40% van de respondenten: "Andere reden, namelijk:".

Andere reden, namelijk:

- Ik mag niet stemmen
- Ik zit al sinds begin november vast in Griekenland in een lockdown, waarbij je niet onnodig mag reizen naar zelfs een naastliggende gemeente. Ik heb vorige week aan de Ambassade in Athene gevraagd hoe ik mijn stem kan uitbrengen. Tot mijn verbijstering krijg ik als antwoord dat ik dat 12 weken voor 17 maart had moeten regelen via de Gemeente Den Haag. Schande !!!
- Onveilig gevoel
- Onveiligheid

6 Kijkende naar de vorige Tweede Kamerverkiezingen: vindt u dat de partij waarop u heeft gestemd uw stem goed heeft gebruikt?

(n=308)

Op vraag "6 Kijkende naar de vorige Tweede Kamerverkiezingen: vindt u dat de partij waarop u heeft gestemd uw stem goed heeft gebruikt?" antwoordt 41% van de respondenten: "Deels".

Toelichting

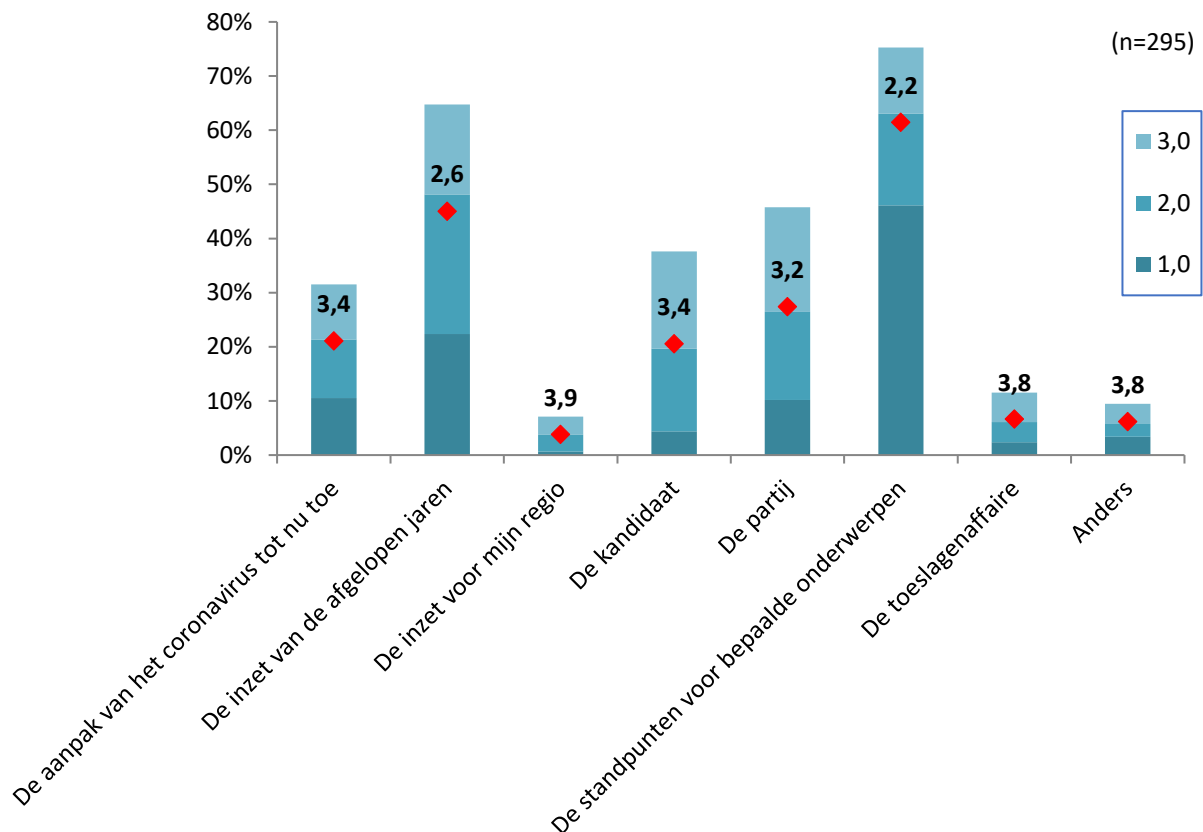
- Ja**
- De onderwerpen die voor mij belangrijk zijn stonden op de agenda. Al heeft de pandemie natuurlijk wel gezorgd voor een heel andere focus voor een groot deel van de regeerperiode.
  - Voor zover mogelijk in een. Oraliteit, ja,
- Deels**
- Maar als ik een andere partij had gestemd had ik hetzelfde antwoord gegeven,.
  - We leven nu eenmaal in polderland waardoor niet alles waar gemaakt kan worden. Daarnaast constateer ik een verandering van inzicht hier en daar die me wel bevalt.
- Nee**
- De laatste kabinetten hebben te hard en soms onmenselijk bezuinigd en teveel aan marktwerking overgelaten. De schade hierdoor wordt nu duidelijk in de gezondheidszorg, politie, onderwijs, wonen en veel andere sectoren
  - De regering wil niet naar de PVV luisteren
  - Geen zetels gehaald helaas.
  - Huidig beleid maakt zichtbaar dat essentiële veranderingen in de politiek noodzakelijk zijn
  - Partij is op voorhand uitgesloten absoluut niet democratisch
  - Wat is er van klimaat beleid terecht gekomen? Het was zeker geen inspiratie voor onze gemeente om iets op te zetten. Een subsidie potje met €3 per inwoner is voorde bühne.

Sommige mensen stemmen op een partij, terwijl andere eerder voor de kandidaat gaan.

Een leeswijzer voor onderstaande vraag is opgenomen in hoofdstuk 1.2.

7 Wat is voor u het meest van belang bij uw stemkeuze? Geef uw voorkeur aan de hand van een top 3.

(Benoem een top 3 waarbij nummer 1 het antwoord is dat uw meeste voorkeur heeft. Wanneer u op 'Geen voorkeur' of 'Weet niet' klikt dan wordt uw rangschikking gewist.)

Vraag "7 Wat is voor u het meest van belang bij uw stemkeuze? kan op verschillende manieren worden geanalyseerd, namelijk: op basis van de gemiddelde score, op basis van hoe vaak een antwoord op de eerste plaats wordt gezet en hoe vaak een antwoord in de top drie wordt benoemd.

Als gekeken wordt naar de gemiddelde score, komt de volgende top drie naar voren:

1. De standpunten voor bepaalde onderwerpen (2,2)
2. De inzet van de afgelopen jaren (2,6)
3. De Partij (3,2)

Als gekeken wordt naar hoe vaak een antwoord op de eerste plek wordt gezet, komt de volgende top drie naar voren:

1. De standpunten voor bepaalde onderwerpen (46%)
2. De inzet van de afgelopen jaren (22%)
3. De aanpak van het coronavirus tot nu toe (11%)

Als gekeken wordt naar hoe vaak een antwoord genoemd wordt in de top drie, komt de volgende top drie naar voren:

1. De standpunten voor bepaalde onderwerpen (75%)
2. De inzet van de afgelopen jaren (65%)
3. De partij (46%)

Anders, namelijk:

- Betrouwbaarheid (nakoming verkiezingsbeloften)
- De aanpak van de klimaatcrisis
- De kernwaarden van de partij
- De mate waarin beloftes zijn gebroken/betrouwbaarheid
- De wijze waarop de partij omgaat met de lessen van de toeslagaffaire
- Deze vraag wil ik niet beantwoorden, de resultaten beïnvloeden gedrag van verkiesbaren
- Diversiteit en minderhedenbeleid, gelijkheid, gelijke kansen en milieu
- Doen wat je belooft en waarvoor je de steun van de kiezers krijgt
- Duurzaamheid
- Economie
- Economie herstellen / ondernemers helpen
- Economische hervormingen
- Een leefbare aarde voor al haar bewoners
- Er zal meer naar de agrarische sector geluisterd worden! Die hebben altijd gelijk het rivm en de linkse partijen zitten verkeerd
- Gedrag, omgang met collega en publiek
- Het Landsbestuur door 'de vrije jongens' moet een keer op de schop.
- Het minst liegen
- Het standpunt van de partij over de pensioenwet
- Hoe betrouwbaar zijn de plannen en bij een eventuele coalitie kunnen ze die waarmaken
- Investeren in sport en gezondheid
- Inzet op duurzaamheid en milieubeheer en onderwijs
- Klimaat (2x)
- Klimaatwaanzin
- Maatschappelijk belang
- Met welke partijen (niet) samengewerkt gaat worden
- Migratie
- Milieu en duurzaamheid. Natuurbehoud.
- Onderwijs
- Samenwerking andere partijen
- Stabiliteit en uitstralen van vertrouwen
- Toekomst - klimaat
- Visie gevraagd voor de komende decennia wat betreft water stijgend en dalend land ,moeten we het nu nog zo mega vol bouwen in het westen
- Wat gaan we nu anders doen

Toelichting

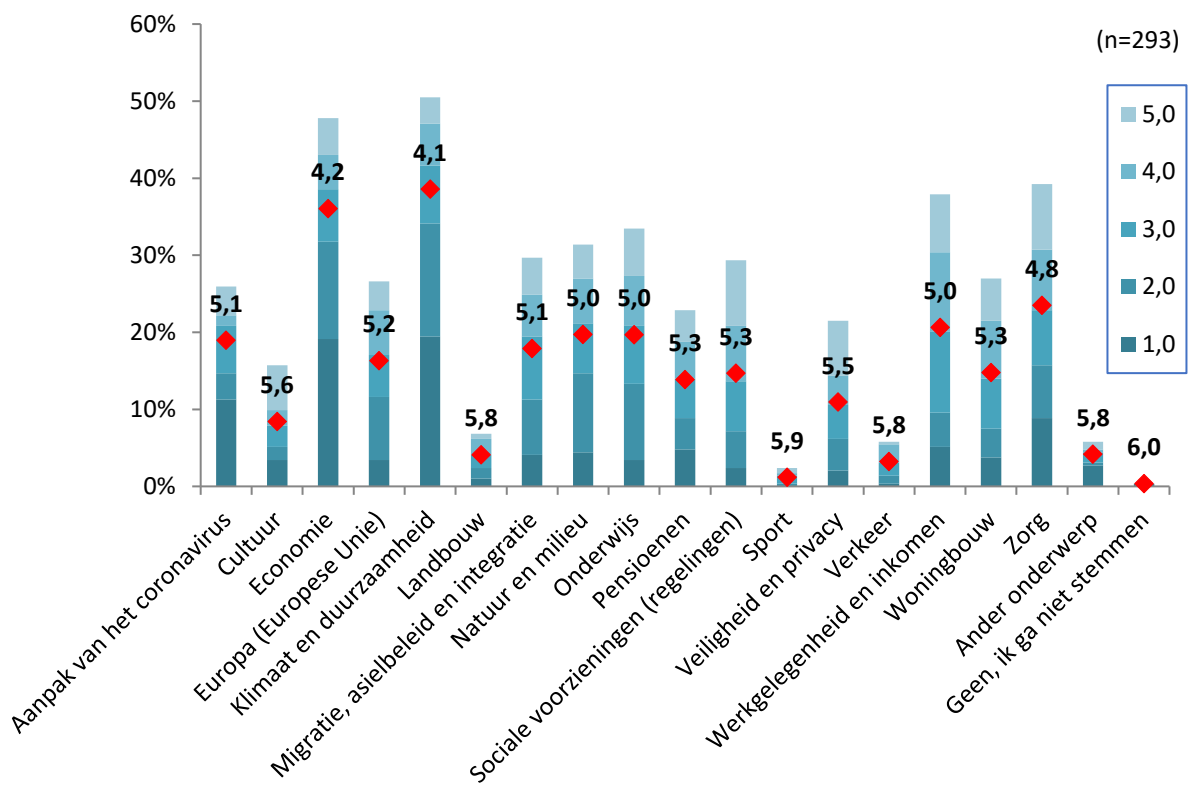
- De aanpak van het coronavirus tot nu toe was natuurlijk belangrijk, maar voor deze verkiezingen is de blik gericht op de toekomst. Hoe we ná de pandemie verder gaan is daarom voor mij vele malen belangrijker. Ik wil dus ook een visie op de toekomst van de partij waar ik op ga stemmen. Verder is het een kwestie van samenspel tussen waar een partij voor staat, het programma en de kandidaat of kandidaten.
- Ik krijg het idee en hoop het ook van harte, dat de pandemie naast persoonlijk drama ook lijdt tot besef, dat het anders moet. De natuur heeft gesproken nu zij het verstandig, belangrijke thema's voor nu en de toekomst in gang te zetten.
- Met name het standpunt van de partij over de rekenrente en de verlaging van de pensioenen gekoppeld aan de AOW zijn bepalend welke partij mijn stem krijgt
- Nvt

In de aanloop naar de verkiezingen stellen de partijen hun eigen verkiezingsprogramma op. In deze verkiezingsprogramma's staat wat de visie van de partij is per onderwerp en wat de plannen zijn voor de komende jaren.

Een leeswijzer voor onderstaande vraag is opgenomen in hoofdstuk 1.2.

8 Welke onderwerpen zijn voor u het meest van belang bij uw stemkeuze? Geef uw voorkeur aan de hand van een top 5.

(Benoem een top 5 waarbij nummer 1 het onderwerp is dat voor u het meest van belang is. Wanneer u op 'Geen voorkeur' of 'Weet niet' klikt dan wordt uw rangschikking gewist.)

Bij vraag "8 Welke onderwerpen zijn voor u het meest van belang bij uw stemkeuze? Geef uw voorkeur aan de hand van een top 5." kan op verschillende manieren worden geanalyseerd, namelijk: op basis van de gemiddelde score, op basis van hoe vaak een antwoord op de eerste plaats wordt gezet en hoe vaak een antwoord in de top drie wordt benoemd.

Als gekeken wordt naar de gemiddelde score, komt de volgende top zes naar voren:

1. Klimaat en duurzaamheid (4,1)
2. Economie (4,2)
3. Zorg (4,8)
4. Onderwijs (5,0)
4. Natuur en milieu (5,0)
4. Werkgelegenheid en inkomen (5,0)

Als gekeken wordt naar hoe vaak een antwoord op de eerste plek wordt gezet, komt de volgende top zes naar voren:

1. Economie (19%)
1. Klimaat en duurzaamheid (19%)
3. Aanpak van het coronavirus (11%)
4. Zorg (9%)
5. Pensioenen (5%)
5. Werkgelegenheid en inkomen (5%)

Als gekeken wordt naar hoe vaak een antwoord genoemd wordt in de top drie, komt de volgende top vijf naar voren:

1. Klimaat en duurzaamheid (51%)
2. Economie (48%)
3. Zorg (39%)
4. Werkgelegenheid en inkomen (38%)
5. Onderwijs (33%)

Ander onderwerp, namelijk:

- Dat de overheid orde op zaken stelt binnen eigen gelederen (openheid en eerlijkheid)
- De hoge belasting over spaargeld
- De keuze voor migratie asielbeleid en integratie is foutief gestel stekels. Is het anti (Wilders VVD en Baudet) of pro (Denk, GroenLinks)!
- De overheid aanpakken betere ict, kwaliteit graag en cultuur in de diverse onderdelen aan de kaak stellen. Burgers worden weggezet. al jaren, door de overheid. Log te groot machtig instituut geworden, met veel teveel regels. Contact met de burgers, maatwerk daar gaat het om volgens mij.
- Defensie (3x)
- Doen wat je belooft en waarvoor je de steun van de kiezers krijgt
- Halvering veestapel, stoppen bio-industrie, biologische landbouw
- Homosexualiteit gelijkheid
- Hou ik voor mezelf
- Immigratie
- Jeugd en jongeren
- Meer samenwerking op langer termijn met Rusland ipv minder met amerika
- Normen en waarden
- Ontprivatisering van alle nutsfuncties: zorg, gezondheid, ov etc, Terugdringen bonuscultuur
- Ook gezonde ouderen opnemen in beleid
- Te zwak vreemdelingen beleid
- Van Nederland weer een sociaal en betrokken land maken!
- Veiligheid en immigratie
- Visie, eerlijkheid, redelijkheid, haalbaarheid en samenhang.
- Zie eerdere vraag

Toelichting

- Bestuur op basis van lange termijn visie is belangrijk.
- De maatregelen vanwege Corona hebben grote consequenties voor de jeugd, werkenden, kleine bedrijven en ouderen. We kunnen niet jaren telkens in lockdown gaan, de "vacins" zijn niet de oplossing, Wel gezond leven. Laten ze daar eens stappen in nemen. Nu wordt de wereldbevolking gegijzeld.

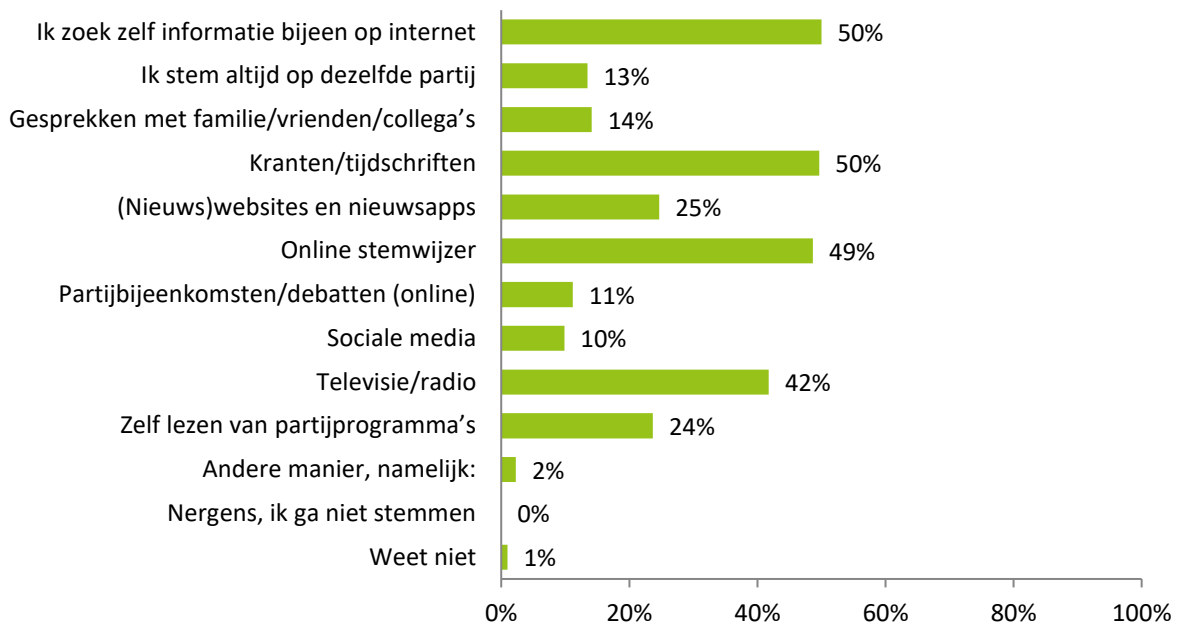
- De partijen doen toch waar zij zelf zin in hebben en hen het beste uitkomt
- De sociale cohesie in dit land is kapot bezuinigd en er is teveel uitgegaan van zelf redzaamheid. Het kwam vaak neer op ikke ikke de rest kan stikken. Helaas werd dit door veel mensen toegepast.
- Diverse punten als woningbouwen verkeer vallen onder klimaat en duurzaamheid.
- Europa op 4, niet omdat ik Europa zo belangrijk vind maar juist omdat ik niet meer Europa wil.
- Hopelijk is de Corona-kwestie en dus het beleid van korte duur al vraagt het nu onze directe aandacht. De overige aandachtsgebieden zijn langlopende kwesties (zorg hierin meegenomen als sociale voorzieningen) die al jaren te lijden hebben onder politieke keuzes en daar dient men nu voor de lange termijn serieus aandacht voor te hebben en in te investeren.
- Ik had graag meer punten op het lijstje gehad :-). Maar ik mocht er maar 5 kiezen. Voor mij is de basis onder alles de economie. Als er geen geld binnen komt kun je je leuke en noodzakelijke plannen niet betalen. Ook klimaat en duurzaamheid kosten (veel) geld. Deze 5 punten zijn voor mij belangrijk om een toekomst te hebben. Zonder goed onderwijs geen goede werknemers en geen mensen die na kunnen denken over de (wereld)problemen waar we nog tegenaan gaan lopen. Acuut probleem is de woningnood. Dat zorgt voor allerlei sociale problemen die de maatschappij heel erg veel geld kosten. Natuurlijk zijn de andere onderwerpen ook allemaal belangrijk, maar hiermee hebben we voor mijn gevoel de basis te pakken.
- Ik vind het onderscheid tussen klimaat, duurzaamheid, landbouw (en veeteelt), economie en natuur & milieu moeilijk te maken. Die problematiek is zo nauw met elkaar verweven, dat ik er maar één heb uitgepikt. Wat mij betreft verdient dit hele complex diepe bezinning en keuzes in samenhang.
- Ivm het volle Nederland en weinig natuur en veel CO2, is het belangrijk dat er weinig mensen bijkomen in Nederland.
- Moeilijk kiezen, want onderwijs en pensioenen zijn ook belangrijke thema's. Naast behoud van kennis in Nederland, meer investeren daarin. Gebruik van maken. Het onderwijs aanpassen aan deze tijd. Mensen met een eenvoudig pensioen staan te lang stil terwijl prijzen maar blijven stijgen. Waarom ieder jaar de prijzen verhoogd oeten worden is mij ook een raadsel. Gebeurt wel dan ook de pensioenen.
- Nvt
- Uit de wijze waarop de 2e kamer en de regering met échte problemen als de corona en de toeslag affaire (de overheid in zijn geheel ziet de burger alleen als storend element in haar gegroeide automatismen om haar beleid er door te drukken) omgaat, blijkt dat zij onvoldoende reflectie hebben op haar eigen handelen en worden daardoor in feite de risee van het land. Warrig beleid gebaseerd op het lobbystelsel waar burgers achter in de rij aansluiten, ministeries met onvoldoende kwaliteit (zie de kwestie rond de avondklok); zelfs minachting voor de burger in de toeslagen affaire enz. Tijdens deze verkiezingen ben ik eerder geneigd om te kijken naar personen binnen de politiek die deze zaken doorhebben én er iets aan willen doen, dan aan partijen, waar dergelijke personen door het "partijbelang" (gaat boven het burgerbelang). Alleen op deze wijze kan ik een statement maken.

De voorbereidingen voor de aankomende Tweede Kamerverkiezingen zijn in volle gang. Op verschillende manieren kunt u zich informeren. Denk hierbij aan kranten, sociale media, partijprogramma's en de online stemwijzer.

9 Waar haalt u informatie vandaan om uw stemkeuze te bepalen? Kies maximaal 3 antwoorden die het meest op u van toepassing zijn.

(n=304)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

Op vraag "9 Waar haalt u informatie vandaan om uw stemkeuze te bepalen? Kies maximaal 3 antwoorden die het meest op u van toepassing zijn." antwoordt 50% van de respondenten: "Ik zoek zelf informatie bijeen op internet".

Andere manier, namelijk:

- Er zijn te veel partijen. Het formatieproces is een vrijblijvende roulette.
- Gewoon zelf denken en media volgen
- Mijn verstand gebruiken wat er haalbaar en redelijk is in de programma's.
- Online forums waarin gediscussieerd wordt over allerlei onderwerpen, ook politiek
- Stemgedrag in het verleden
- Van alles wat. Je gewoon breed oriënteren
- Zelf nadenken, eigen ervaring en bevindingen

Toelichting

- : Er zouden in een democratie maximaal 7 politieke partijen moeten worden toegestaan. Je zou 3 stemmen moeten uitbrengen op 3 verschillende partijen. Als iedereen dat doet krijg je een mooie verdeling waar het met het land naar toe moet. Het geeft richting aan de formatie.

3. TipLeidschendamVoorburg

Mensen hebben vaak hun mening klaar. Ze zijn voor of tegen een nieuw idee dat opborrelt in de samenleving. Politici gooien wel eens een balletje op en luisteren wat de reacties zijn. Luisteren ze dan ook echt? Hoe vaak hoort u: ze doen maar, ze luisteren toch niet naar ons?

Onderzoeksbureau Toponderzoek wil de betrokkenheid van de inwoners van LeidschendamVoorburg vergroten. Via het panel TipLeidschendamVoorburg.nl kunnen alle inwoners in de gemeente LeidschendamVoorburg hun mening kenbaar maken over onderwerpen die leven in hun samenleving.

Op www.tipleidschendamvoorborg.nl kan iedereen een [aanmeldingsformulier](#) invullen. Van tijd tot tijd worden deelnemers gevraagd naar hun mening over actuele onderwerpen.

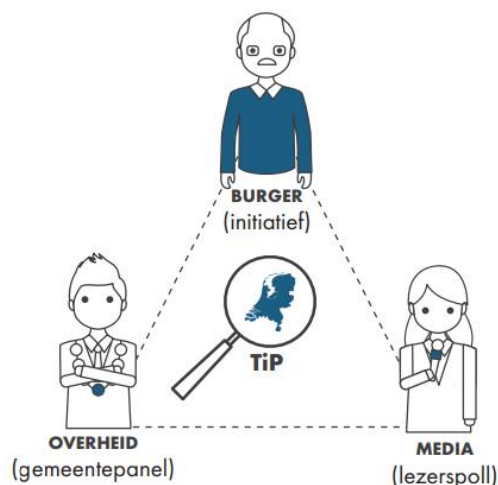
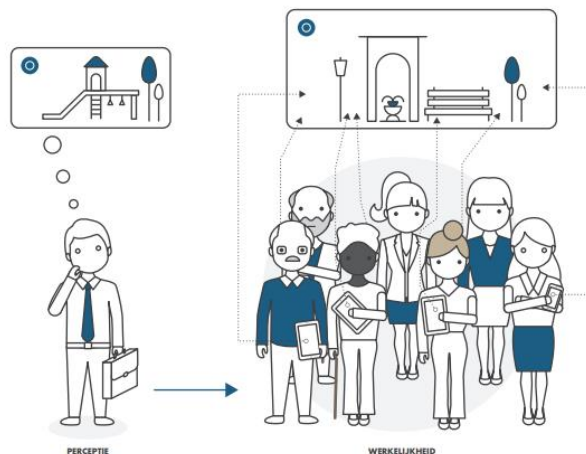
De deelnemers zijn en blijven anoniem en kunnen per onderzoek zelf beslissen of meedoen. Ze zijn niets verplicht. Het invullen van een enquête duurt slechts enkele minuten en de onderwerpen zijn sterk afhankelijk van de actualiteit.

TipLeidschendamVoorburg.nl is een gemeenschapspanel, opgezet vanuit de gemeenschap. Heeft u vragen over dit initiatief, dan kunt u deze altijd stellen aan enquete@toponderzoek.com. Het is ook mogelijk om zelf onderwerpen aan te dragen voor peilingen.

Lees hier meer over de [TIP-methodiek](#).

TipLeidschendamVoorburg.nl maakt het gemakkelijk om zonder veel moeite je zegje te doen!

Zie eerdere [onderzoekresultaten](#), waaronder 'Religie', 'Openbaar vervoer' en 'De sluisbrug en de zomer'.

4. Toponderzoek

Toponderzoek is een Horsters no-nonsense bedrijf, dat sterk is in het **raadplegen van meningen**. In een mondige wereld waarin men direct resultaat wil zien, is het raadplegen van meningen / ervaringen / beleving van belang om te overleven.

Onze **professionele en flexibele** medewerkers hebben **interesse** voor uw onderzoeksvraag om de beleving en inzichten vanuit de maatschappij regulier zichtbaar te maken. Door een **transparant** inzicht in hetgeen leeft en speelt onder burgers / bestuurders / politici, levert dit beter beleid en meer draagvlak op. Tips worden aangeleverd. Tevens toetst u of ingezette acties resultaat hebben.

Toponderzoek faciliteert dit proces als onafhankelijk onderzoeksbureau TIPTOP voor u. Het onderzoeksbureau heeft de beschikking over eigen TIP-burgerpanels (landelijk > 60 burgerpanels) en het overheidspanel Overheid in Nederland.

Blijf op de hoogte via de Topletter.

Toponderzoek
Expeditiestraat 12
5961 PX Horst

www.Toponderzoek.com
enquete@toponderzoek.com
085-4860100

Toponderzoek is lid van MOA.

